

İbrahim Salâh EL-HÜDHÜD, *Medhal ila'l-bahşi'l-belâgi*

(Kahire: Mektebetü Vehbe, 2019), 168 sayfa. ISBN: 978-977-225-483-5

İsmail Araz

Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagati Ana Bilim Dalı
İstanbul/Türkiye

ismail.araz@marmara.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-3482-0483>

Belâgat ve klasik Arap şiiri eleştirisine dair çalışmaların arttığı günümüz akademik dünyasında araştırmacı ile araştırılan konu arasındaki bağın mahiyet ve önemi gün geçtikçe artmaktadır. Araştırmacının hangi konuyu neden tercih ettiği, konuya uygun kaynakların nasıl tespit edileceği, çalışmanın birincil kaynaklarının hangi yöntemle ele alınacağı ve araştırmacı kimliğini ön plana çıkaran bir metin okumasının nasıl yapılacağı akademik çevrede giderek artan belâgat ve şiir eleştirisi eksenli çalışmalarda cevaplanmayı bekleyen önemli sorulardan sadece bir kısmıdır. Bu ve buna benzer soruların cevaplandırılması, araştırmacının kabiliyetini ve bu kabiliyet ölçüsünde ortaya koyduğu çalışmaların kalitesini yansıtmaya yönüyle hayati öneme sahiptir. Dolayısıyla araştırmacı, incelemeye konu olan bir belâgat meselesini tetkike geçmeden önce bu meseleyi hangi yöntemle alımlayacağını ve meselenin karakteristik özelliklerinin bulunup bulunmadığını tespit etmelidir. “Klasik dönem belâgat eserleri nasıl okunmalıdır? Bir belâgat veya şiir eleştirisi konusu hangi eserde nasıl incelenmelidir? Belâgat merkezli bir araştırma nasıl yapılmalıdır? Belâgate dair çalışma yürüten bir araştırmacının müstağni kalamayaacağı eserler hangileridir? Yapılacak bir araştırmada temel eserler ile ikincil eserlerin ayırt edilmesi zorunlu mudur? Belâgat konularına özgü araştırma metotları var mıdır? Belâgatle ilgili çalışmalar yürüten araştırmacı hangi metodu benimsemelidir?” şeklinde araştırmanın nitelik ve seyrini değiştirecek etkiye sahip birçok soru, sözü edilen tespit faaliyetinde gündeme gelmektedir.

Geliş Tarihi | Received Date: 14.09.2022

Kabul Tarihi | Accepted Date: 31.10.2022

Kitap Değerlendirmesi | Book Review

Atıf | Citation: Araz, İsmail. “İbrahim Salâh EL-HÜDHÜD, *Medhal ila'l-bahşi'l-belâgi*, Kahire: Mektebetü Vehbe, 2019, 168 sayfa”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 31/2 (Aralık 2022), 797-803.

<https://doi.org/10.51447/uluifd.1175194>

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle bu çalışmada değerlendirme konusu olan İbrahim Salâh el-Hüdhüd'ün *Medhal ila'l-bahşi'l-belâgî* isimli eseri, bahsi geçen sorulara cevap vermesi yönüyle ön plana çıkmaktadır. Bir dönem Ezher Üniversitesi'nin rektörlüğünü yürüten ve hâlihazırda aynı üniversitenin Arap Dili Fakültesi'nde öğretim üyesi olan Hüdhüd, belâgat araştırmalarında metodolojik anlamda karşılaşılan zorlukların farkında olarak başta alanın araştırmacıları olmak üzere her araştırmacının kolaylıkla yararlanabilmesi için el kitabı niteliğinde bir eser kaleme almıştır. Temel İslami ilimlerin önemli disiplinlerinden biri olan ve Kur'an'ın erişilmez üslubunun aydınlatılmasında yadsınamaz bir işleve sahip belâgate dair sürdürülen çalışmalarda cevaplanmayı bekleyen sorulara analitik ve didaktik bir üslupla cevap veren bu eserin, alanın araştırmacılarına yön veren kılavuz niteliğinde olduğu söylenebilir.

Bir giriş ve üç bölümden oluşan *Medhal ila'l-bahşi'l-belâgî*, birçok konuyu ihtiva etmesi yönüyle interdisipliner bir özellik taşımaktadır. Giriş bölümünde ilmî araştırmalarda ve bir konu etrafında oluşan fikir ayrılığında dikkat edilmesi gereken kuralların yanında bir araştırmacının hangi aşamalardan geçmesi gerektiği ele alınmıştır. Bu bölümde işlenen meselelerin bir konuya indirgenerek ayrıntılı bir şekilde sunulduğu birinci bölümde ise *el-bahşü'l-belâgî* başlığı altında belâgat araştırmasının usul ve esasları irdelenmiştir. Birinci bölümün uzantısı olan ikinci bölümde ise belâgat araştırmasında benimsenen metotlar tefsir, hadis, fıkıh ve şiir eleştirisi disiplinleri üzerinden verilen teorik ve pratik örnekler eşliğinde ayrıntılı olarak incelenmiştir. Son olarak eserin üçüncü bölümünde belâgat araştırmasının belli başlı kaynakları tanıtılmıştır. Belâgate dair yapılacak bir araştırmada esas alınan metotların işlendiği ikinci bölüm eserin en geniş bölümüdür. Bununla beraber eserin sadece metot tanımlarına ayrılmadığı hatırlatılmalıdır. Her ne kadar eserin birincil misyonu "Bir belâgat araştırması nasıl yapılmalıdır?" sorusuna cevap vermek olsa da eser, belâgat eksenli bir araştırmacının nasıl ve hangi yöntemlerle yapılması gerektiğini belirtmesi yönüyle belâgat araştırmacılarına; belâgati besleyen klasik Arap şiiri eleştirisi kaynaklarını tanıtmaya yönüyle şiir eleştirisi meraklılarına; tefsir ve hadis disiplinlerinde belâgate dair yapılacak bir çalışmada dikkat edilmesi elzem unsurlara atıf yapmasıyla temel İslam bilimleri araştırmacılarına hitap etmektedir. Sade ve anlaşılır üslubu dikkate alındığında eserin genel okur kitlesinin de göz önünde bulundurulacak şekilde kaleme alındığını söylemek mümkündür.

Fî âdâbi'l-bahş ve'l-ihtilâf adlı giriş bölümünde yazar, araştırmacıda bulunması zorunlu olan tefekkür ve tedebbür kavramları üzerinde durur. Kişinin doğru ile yanlış, kötü ile çirkini ayırt etmesini sağlayan tefekkür, Allah'ın yeryüzündeki işaretlerinden bir tanesidir. Bundan dolayı derin derin düşünmeye delalet eden *tefekür*, sonuç ve maksatların göz önünde bulundurularak derinlemesine akledilmesi anlamında olan *tedebbür* ve geçmişe yönelik düşünme eylemine karşılık gelen *tezekkür* gibi kavramlar Kur'an'da sıkça varit olmuştur (s. 9). Bu bağlamda Kur'an'a atıf yapan yazar, birçok ayetin insanoğlunu tedebbür ve tefeküre teşvik ettiğini belirtir. Yazarın araştırmacının kurallarına değindiği bu bölümde öncelikle derin düşünmeye temas etmesi ve bunu nasla desteklemesi, günümüzde yapılan araştırmalarda her

araştırmacı tarafından aynı derecede uygulandığı varsayılan düşünme eyleminin farklı boyutlarına dikkat çekme amacına matuftur. Nitekim burada karıştırılan husus, her araştırmacının, zihni bir ameliyeye dayanan düşünme eyleminin ürünü olduğu varsayılarak söz konusu düşünmenin boyutları veya derinliği üzerine gidilmemesidir. Bu noktadan hareketle yazar, her düşünmenin aynı olmadığına atıfta bulunarak düşünme eyleminin derinliği ve işlevselliği üzerinde durur.

Düşünmenin derinliğine bağlı olarak aynı konuyu inceleyen birçok araştırmacı, farklı sonuçlara ulaşabilir. Araştırmacının perspektifi ve kabiliyeti sonucu oluşan bu farklılığa değinen yazar, *ihtilâf* (اختلاف) ve *hilâf* (خلاف) kavramlarının delaletleri üzerinde durur. Buna göre *ihtilâf*, bir argümana bağlı olarak oluşan görüş ayrılığı iken *hilâf*, herhangi bir argümana dayanmaksızın oluşan görüş ayrılığıdır (s. 11). Bu bağlamda yazar, derin düşünme eylemine sadık kalınarak yapılacak araştırma ve bu araştırma sırasında oluşması muhtemel görüş ayrılığında dikkat edilecek etik ilkelere ve ilmi kurallara atıf yapar. Farklı görüşte olan araştırmacının görüşüne saygı duyulması, peşin fikirlerden hareketle araştırmacının niyetinin sorgulanmaması, benimsenen görüşün mutlak hakikat olarak görülmemesi, hakikate ulaşmada nesnel bir tutumun takınılması gibi ilkelere yer veren yazar, araştırmacının herhangi bir tarafa meyiletmeden doğruya ulaşması ve bunu nesnel kriterler çerçevesinde sunması gerektiğini belirtir (s. 13).

“Araştırmacı ile araştırdığı konu arasında bir ilişki var mıdır?” sorusu, bir çalışmanın kapsamını ortaya koyması yönüyle önemlidir. Zira araştırmacı, ancak kontrol edebileceği ve yetilerini var gücüyle kullanabileceği bir konuyu araştırabilir. Bu özellikleri taşımayan bir çalışmanın, temellendirilemeyen sonuçlar üzerine inşa edilme ihtimali yüksektir. Bu ihtimalin farkında olan yazar, araştırmacı ile araştırılan konuyu bir bütün görür. Zira araştırmacının etik ilkelerine riayet etmemesi, ulaşılan bulguların tarafsız ve kapsayıcı olmamasına yol açabilir. Yapılacak bilimsel araştırmada nesnellik, titizlik ve açıklık, araştırmacının disiplinine işaret eden sistematik sınıflandırma, akademik dürüstlük, kronolojik sıralamaya özen gösterme ve kaynakların dikkatli bir şekilde incelenmesi gibi unsurların bulunması önem arz eder. Bu unsurlara bağlı olarak araştırmacı da sahip olduğu kabiliyet ölçüsünde derin düşünme eylemini devreye sokarak hakikate ulaşmalıdır (s. 15-16).

Genel bir araştırmacının özellikleri, araştırmada dikkat edilmesi gerekenler, bilimsel bir araştırmacının vizyon ve misyonu, araştırmacı kimliğini ön plana çıkaran hususlar vb. konuları ele aldığı giriş bölümünden sonra eserin asıl konularına geçen yazar, *el-baḥşü'l-belâgî* adlı birinci bölümde belâgate dair herhangi bir konuyu incelemek isteyen araştırmacının göz önünde bulundurması gereken teorik ve pratik bilgilere yer verir (s. 23). Bu bölümde yazar, öncelikle araştırma anlamına gelen *baḥş* (بحث) ve belâgatle ilgili olan *el-belâgî* (البلاغی) kavramlarının lügavî ve terminolojik anlamlarına yer verir. Söz konusu iki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan *el-baḥşü'l-belâgî* terkinin yapıldığı terminolojik açıklamalara bağlı kalarak tanımlar. Bu durumda *el-baḥşü'l-belâgî*, görüşlerini tetkik etmek ve ortaya koydukları meseleleri irdelemek amacıyla belâgat âlimlerinin eserlerini incelemeyi esas alan belâgat araş-

tırmasıdır (s. 28). Yazar, belâgat araştırması anlamına gelen bu terkinin tanımını yapmakla kalmaz; aynı zamanda terkinin teorik ve pratik yönlerini de serimlemeye çalışır. Ona göre belâgat araştırmasının teorik yönü, belâgate dair telif edilen eserlerin incelenmesidir. Pratik yön ise muktezâ-yı hâle ne derece mutabık olduğunu ortaya koymak amacıyla üstün sözün ifade gücünü tetkik etmektir. Edebî değeri yüksek metinlerde saklı incelikleri açığa çıkaran bu pratik yön yazara göre dil çalışmalarının zirvesini temsil eder (s. 28).

Yazarın belâgat araştırmasının pratik yönünü dil ve metin çalışmalarının doruğunda görmesi ve bunu sarahaten ifade etmesi önemli bir ayrıntıdır. Zira bu yaklaşım onun, belâgati salt edebî zevk veya estetik değer sonucu kişide oluşan beğenin ötesinde bir disiplin olarak gördüğünü ortaya koyar. Bu ise edebî değer veya zevkiselimin önemli rol oynadığı disiplinlerin belli usul ve esasları olduğunu gösterir. Zira bir ilim olarak belâgat, düzgün ve yerinde söz söyleme usullerini konu edinir. Bu usullerin tespiti ise beğeniye layık görülen sözün morfolojik ve sentaktik delaletlerinin derinlikli bir şekilde saptanmasıyla mümkündür. Bu duruma dikkat çeken yazar, metnin derinlemesine kavranmasının ancak dilin sentaktik fonksiyonlarını konu edinen nahvin devreye sokulmasıyla ve sözcüklerin yapılarını inceleyen filolojik araştırmayla mümkün olduğu kanaatinde (s. 28-29).

Belâgat araştırmasının teorik ve pratik yönleri üzerinde duran yazar pratik materyallerin, sırasıyla Kur'an, hadis, Arap şiiri ve nesri olduğunu belirtir. Bunun yanında edebî üsluba sahip dilcilerin, edebiyatçı ve fıkıhçıların kaleme aldıkları eserler de belâgat araştırması kapsamında değerlendirilebilir. Yazara göre belâgat araştırmasının teorik yönü ise gerek klasik dönemde gerek de modern dönemde belâgat meselelerini işlemek amacıyla âlimlerin ortaya koyduğu ürünlerdir. Abdullah b. Mu'tez'in (öl. 296/908) *el-Bedî'i*, Abdülkâhir el-Cürçânî'nin (öl. 471/1078-79) *Esrârü'l-belâga* ve *Delâ'ilü'l-icâz*'ı, Fahreddin er-Râzî'nin (öl. 606/1210) *Nihâyetü'l-icâz fi dirâyeti'l-icâz*'ı gibi eserler buna örnek verilebilir (s. 31-32). Bunun yanında doğrudan olmasa da dolaylı olarak belâgat meselelerine değinen hadisçilerin ve tefsircilerin eserleri, Sîbeveyhi'nin (öl. 180/796) *el-Kitâb*'ı, İbn Cinnî'nin (öl. 392/1002) *el-Haşâ'iş*'i, Batalyevsi'nin (öl. 521/1127) *el-İktidâb*'ı ve imla usulünün tipik özelliklerini taşıyan eserler de belâgat araştırmasının teorik yönüne hitap eder.

Eserin en geniş bölümünü oluşturan *Menâhicü'l-bahşi'l-belâgî* adlı ikinci bölümde yazar, birinci bölümde herhangi bir metoda indirgemenen teorik ve pratik yönlerine değindiği belâgat araştırmasını üç ana metot çerçevesinde ele alır. Konuya geçmeden önce belli bir sonuca ulaşmak için bir plan dahilinde izlenen yol anlamındaki *metot* (*menhec*) kelimesinin lügavî ve istilâhî delaletlerini anlaşılır bir anlatımla sunar (s. 37-38). Daha sonra teorik belâgat araştırması sahasında çalışma yapmak isteyen araştırmacıya kolaylık sağlamak amacıyla metotları tanıtmaya geçerek tasvirî analitik yöntemin (deskriptif tahlil) fonksiyonlarını değerlendirir. Bir âlimin belâgat meselelerine dair görüşlerinin serimlenmesini ve tahlil edilmesini hedefleyen bu metot, bir meseleye dair âlimlerin farklı yaklaşımlarının titiz bir şekilde derlenmesi, derlenen kaynakların tasnif ve tahlil edilmesi aşamalarına tabidir. Bu

aşamaları aktaran yazar, konunun daha iyi anlaşılması adına metodun pratik yönünü yansıtan bir örnek vererek kazanımları üzerinde durur (s. 39-40).

Teorik belâgat araştırmasının ikinci metodu tarihsel metottur. Bir veya birkaç belâgat meselesinin zaman içindeki gelişimini irdeleyen bu metod, zamana bağlı olarak gelişen konjonktür içerisinde meselelerin gelişimini incelemeyi konu edinir. Bu metodun bazı aşamaları olduğunu belirten yazar, öncelikle kronolojik sıralamaya değinir. Ona göre bir meselenin daha iyi anlaşılması ve anlamlandırılması için meseleyi ele alan kaynaklar kronolojik olarak tasnif edilmelidir. Ardından âlimlerin görüşleri derinlikli ve dakik bir okumaya tabi tutulmalıdır. Daha sonra ise meselelerin zaman içinde âlimler tarafından nasıl alınıldığı ve işlendiği tespit edilmelidir (s. 41-42). Yazarın üzerinde durduğu bir diğer yöntem ise kıyas ve analitiğin ön planda olduğu karşılaştırmalı yöntemdir (s. 44). Yazara göre aynı meselede iki ya da daha fazla âlimin görüşlerini mukayese etmeyi amaçlayan bu yöntemin benimsenmesi için bazı şartlar gerçekleşmelidir. Öncelikle mukayese edilen âlimlerin görüşlerinin çatıştığı ve örtüştüğü noktalar sağlıklı bir şekilde saptanmalıdır. Bunun yanında inceleme konusu olan ve mukayese edilen âlimler, birbirlerinin görüşlerine vakıf olmalıdırlar. Yöntemin beş aşaması olduğunu belirten yazar, diğer yöntemlerde dikkat çektiği kronolojik sınıflandırma, analiz ve sentezin bu yöntemde de uygulanması gerektiğine dikkat çeker (s. 45).

Belâgat araştırmasının pratik/uygulamalı boyutunda yazar, teorik boyutta olduğu gibi bazı yöntemlere değinir (s. 47). Birincil yöntem olarak bütünsel analitik yöntemini inceler. Metne önce bir bütün olarak yaklaşan daha sonra onu bölümlere ayırarak inceleyen bu yöntem, tümelden tikele doğru bir metin analizi olarak ifade edilebilir. Yazara göre bu yöntem, klasik dönemde Kur'an ve hadislerin künhüne ulaşmak için icra edilmekteydi (s. 49). Bu bağlamda Şâtibî (öl. 790/1388), Zerkeşî (öl. 794/1392), Bikâfî (öl. 885/1480) gibi âlimlerin Kur'an'a yaklaşımlarını örnek vererek bu isimlerin külli tasavvura sahip olduklarını ve bu külli tasavvurdan hareketle cüzi unsurları tahlil ettiklerini belirtir (s. 50-51). Daha iyi anlaşılması adına bu yöntemin Kur'an, hadis ve şiir gibi edebî değeri yüksek metinler üzerinde nasıl uygulandığını detaylarıyla izah eder (s. 52-110).

Eserin *Maşâdirü'l-bahşi'l-belâgî* adlı son bölümünde yazar, belâgat ve şiir eleştirisi başta olmak üzere temel İslam ilimleri alanında çalışmalar yürüten araştırmacıların yararlanabilecekleri kaynakları tanıtır (s. 111). Kaynak anlamındaki maşdar (مصَدَّر) kelimesinin lügavî ve istilâhî tarifini verdikten sonra bilimsel çalışmalarda birincil ve ikincil kaynakların varlığına dikkat çeker. Birincil kaynaklar, araştırılan konuya dair yapılan ilk çalışmalardır. İkincil kaynaklar ise birincil kaynaklara bağlı olarak sonraki dönemlerde yapılmış çalışmalardır. Bu bağlamda maşdar kelimesi yerine de kullanılan mercî' ve mevrid kelimeleri arasındaki nüanslara dikkat çektikten sonra belâgatin geçirdiği aşamalara atıf yapan yazar, bu hususta dört aşamanın ön plana çıktığını belirtir. Buna göre belâgatin ilk aşaması Cahiliye devrinden başlayarak Abbâsîler'in ilk dönemine kadar devam eder. Bu aşamada belâgate dair ferdi mülâhazalar ağırlıktadır. İkinci aşama ise belâgatin sair İslami ilimlerle beraber ince-

lenmeye başlandığı tedvin aşamasıdır. Ebû Ubeyde'nin (öl. 209/824 [?]) *Mecâzü'l-Ḳur'ân*'i, Câhiz'in (öl. 255/869) *el-Beyân ve't-tebyîn* ile *el-Ḥayevân*'i, İbn Kuteybe'nin (öl. 276/889) *Te'vîlü müşkili'l-Ḳur'ân*'i, Müberred'in (öl. 286/900) *el-Kâmil*'i, Sa'leb'in (öl. 291) *Ḳavâ'idü's-şî'rî*, Abdullah b. Mu'tez'in *el-Bedî'i*, Kudâme b. Câ'fer'in (öl. 337/948 [?]) *Naḳdû's-şî'rî* gibi eserler bu aşamanın karakteristik özelliklerini yansıtır (s. 118-125).

Yazara göre belâğatin yükselme ve parlama aşaması, müstakil bir disiplin olarak ele alınmaya başlandığı eserlerin telif edildiği döneme tekabül eder. Ebû Hilâl el-Askerî (öl. 400/1009'dan sonra), İbn Reşîk el-Kayrevânî (öl. 456/1064), İbn Sinân el-Hafâcî (öl. 466/1073) ve Abdülkâhîr el-Cürcânî bu aşamanın önemli isimlerindedir. Yaptığı sınıflandırmaya bakılırsa yazarın belâğatin tedvin ve yükselme aşamalarını ayırt edemediği, bundan dolayı da iki dönemin karakteristik özelliklerini tam olarak yansıtamadığı söylenebilir. Zira belâğatin diğer ilimlerle iç içe ele alındığını belirttiği tedvin aşamasında verilen eserler, şiir eleştirisinin yanı sıra belâgate de yer veren şümillü eserlerdir. Aynı şekilde yazarın belâğatin yükselme ve parlama dönemi olarak tarif ettiği dönemde de verilen eserlerde şiir eleştirisi ve belâgat birlikte değerlendirilmiştir. Dolayısıyla tedvin ve parlama dönemlerini müstakil birer dönem olmaktan ziyade birbirini tamamlayıcı dönemler olarak tanımlamak, belâğatin seyri göz önünde bulundurulduğunda daha makul gözükmektedir. Bu durumda belâğatin bağımsız bir ilim dalı olarak işlendiği eserlerin Fahreddin er-Râzî ve Sekkâkî (öl. 626/1229) gibi âlimler tarafından verildiğini söylemek mümkündür. Ancak yazar, Râzî ve Sekkâkî gibi isimleri iyimser bir üslupla belâğatin parladığı dönemden ziyade duraksadığı ve donuklaştığı dönemde değerlendirir. Bu isimlerin yanı sıra İbnü'l-Esîr (öl. 637/1239), İbnü'n-Nâzım (öl. 686/1287), İbnü'l-Zemlekânî (öl. 727/1327), Hatîb el-Kazvîni (öl. 739/1338), Tîbî (öl. 743/1343) ve Yahyâ b. Hamza el-Alevî (öl. 749/1348) gibi âlimlerin isimlerini de aktarır. Yazara göre adı geçen âlimler, belâgat konularını sistematik hâle getirme ve meseleleri sınıflandırma gibi hususlarda çalışmaları yapmışlardır (s. 126).

Yazara göre belâğatin son aşaması, şerh ve ta'lîkâtların baskın geldiği dönemdir. Bu dönemi genel hatlarıyla tanıtan yazar, belâgat âlimi Muḥammed Muḥammed Ebû Mûsâ'nın görüşünü aktararak bazı araştırmacıların iddialarının aksine bu dönemin belâgat halkasında önemli bir merhale olduğunu belirtir. Nitekim Kazvîni'nin *Telhîs*'i etrafında gelişen literatürde pay sahibi âlimlerin öncelikleri, yaşadıkları çağ ve içinde buldukları toplumla insicamlı bir ilim dili oluşturmaktı. Dolayısıyla bu dönem, belâgat meselelerinin ilmik ilmik dokunmasıyla ön plana çıkar. Şerh ve ta'lîkât olarak isimlendirilen bu dönemin en önemli isimleri ise Teftâzânî (öl. 792/1390), İbn Arabşah (öl. 854/1450), Hatîb eş-Şîrbînî (öl. 977/1570), İbn Ya'kûb el-Mağribî (öl. 1128/1715), Muhammed b. Ahmed ed-Desûkî (öl. 1230/1815), İnbâbî'dir (öl. 1313/1896).

Belâğatin dönemlerini öne çıkan âlimlerin isimlerini aktararak tanıtan yazar, *Eşherü'l-maşâdirî'l-belâğîyye* adını verdiği başlık altında başlıca belâgat ve şiir eleştirisi eserlerini müellifleriyle beraber tanıtır (s. 127). Bu bölümde *Kitâbü's-Şinâ'ateyn*,

Sirrü'l-feşâha, Delâ'ilü'l-icâz, Esrârü'l-belâga, Nihâyetü'l-icâz, Miftâhü'l-ülüm, el-Mişbâh, et-Tirâz, Telhîsü'l-Miftâh gibi eserlerin yanı sıra *Telhîs*'in şerhleri ve bedî' ilmine dair yazılmış eserleri metot, içerik, yazılış amacı gibi yönlerden okuyucunun rahatlıkla anlayacağı akıcı ve kolay bir üslupla değerlendirir.

Medhal ila'l-bahsi'l-belâgi eseri, yazarın benimsediği akıcı ve sade bir üslupla temayüz eder. Yazar, eser boyunca okuyucuyu yorması muhtemel ayrıntılara girmekten uzak durarak alandaki araştırmacılar için öncelikli bilgileri sunmaya çalışır. Eserin bu özelliğinin, el kitabı vasfı taşımasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Konuların bir plan dahilinde işlenmesi, ele alınan her bir mesele için örnek verilmesi, okuyucunun aradığı bilgiye kolayca ulaşabilmesi için kısa ve anlaşılır başlıkların tercih edilmesi, uzun ve müphem bir konunun maddeler hâlinde özetlenmesi eserin bir emek mahsulü olduğunu ve okuyucunun maslahatı göz önünde bulundurulurken kaleme alındığını gösterir. Bunun yanında yazar, sunduğu konulara sadece klasik metinlerden atıfta bulunmakla yetinmemiş, konuları detaylandırırken modern dönem araştırmacılarının çalışmalarından da istifade etmiştir. Araştırmacıya çok yönlü bir bakış açısı kazandıran bu özellik, eserin kaynakçasının zengin olmasında da etkili olmuştur. Klasik ve modern kaynakların akademik bir üslupla mezcilmesini sağlayan bu özelliğin belâgate dair araştırmalar yapmak isteyen alanın araştırmacıları nazarında eseri daha cazip hâle getireceği muhakkaktır.